

Iniciativni odbor za Trate k dejanjem pozval šentiljskega župana

Priložnost za oživljanje kraja

Šentiljski župan Edvard Čagran pravi, da bo v mesecu dni z avstrijskimi sosedi priredil okroglo mizo

Člani iniciativnega odbora za Trate so te dni šentiljskega župana Edvarda Čagrana pozvali, naj čimprej skliče sestanek, na katerem bi nadaljevali prizadevanja za oživljanje njihovega često pozabljenega kraja ob slovensko-avstrijski meji. "V iniciativnem odboru za Trate z ogorčenjem gledamo na ignorantski odnos, ki smo ga bili deležni z vaše strani," so zapisali v pismu županu, ker po več kot polletnem zastoju od občine niso prejeli zapisnika zadnjega sestanka in ne povabila za nadaljnje delo. Prav to pa bo, je prepričana članica odbora Sonja Bezjak, nujno potrebno, da se razpadajočim objektom na Tratah v prihodnje ne bo pridružil tudi tamkajšnji grad Cmurek, v katerem so konec minulega meseca (Večer je o tem poročal) zaprli enoto Zavoda Hrastovec - Trate za odrasle z duševnimi motnjami in z zdravstvenimi težavami.

Člani iniciativnega odbora za Trate so, pravi Bezjakova, na prvem srečanju, bilo je januarja letos, občini tako rekoč "na krožniku" ponudili predlog, kaj bi bilo potrebno storiti. "Na našo pobudo sta bila opravljena dva sestanka z lastniki opuščениh objektov, teh pa je na Tratah nič koliko, potem so aktivnosti zastale. Tudi o ohranjanju gradu Cmurek, za katerega je bilo že dve leti znano, da ga nameravajo zapreti, smo se večkrat pogovarjali. Župan je sicer pozdravljal skrb ljudi v kraju, da grad ne bi postal razvalina, a očitno ni še nič storil. S tokratno pobudo želimo občinske oblasti opomniti, da se ne držijo dogovora."

Da so bili na občini zaradi "naglice", s katero je Zavod Hrastovec - Trate izpraznil grad Cmurek, neljubo presenečeni, saj je bil grad doslej v skrbnih rokah, šentiljski župan Edvard Čagran ne skriva. "Nismo verjeli, da se bo to zgodilo tako hitro. Na srečo bo zavod še vsaj leto dni skrbel za sicer dobro vzdrževani objekt, katerega stanje pa se po zaprtju lahko kmalu poslabša. Čeprav je njegov lastnik država, se na občini zavedamo, da ne smemo več odlašati niti trenutka, da bi gradu, ki je pomemben kulturnozgodovinski spomenik, tudi s svojimi predlogi dali novo življenje. To si želijo tudi prebivalci Trat, ki nas upravičeno opozarjajo, da njihov kraj propada. Vendar pa občina Šentilj brez širše pomoči zadev ne more urediti."

Čagran zagotavlja, da bodo v roku enega meseca izvedli okroglo mizo ter k sodelovanju povabili še avstrijske sosede. "Dogovarjamo se z okrajnim glavarjem Radgone in z županom občine Mureck, kjer so za ohranitev in skupno oživljanje gradu Cmurek zelo zainteresirani, saj so z njim zgodovinsko in kulturno povezani. Zamisel podpirajo tudi v Zavodu Hrastovec - Trate, kjer so izdelali idejne zasnove rešitve gradu, a se bojim, da jih bo - objekt ima namreč kar 6500 kvadratnih metrov površin - težko uresničiti. Vključiti moramo strokovnjake ter s skupnimi močmi celotne Štajerske z obeh strani Mure pripraviti projekt, ki bi ga izpeljali s pomočjo sredstev evropskih skladov."

Josip Lukač, direktor Zavoda Hrastovec - Trate, pojasnjuje, da je program preseljevanja stanovalcev v humanejša bivališča in s tem zapiranje gradov (do leta 2010 naj bi zaprli še hrastovškega) potrdilo ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Že pred leti so s tem seznanili tudi občino Šentilj. "Skrbi za vzdrževanje gradu Cmurek seveda ni mogoče prevaliti na občino. Zanj je kot lastnik še vedno odgovorna država. Vendar bi iniciativo za njegovo ohranjanje morala prevzeti lokalna skupnost, ki je skupaj s krajanima najbolj zainteresirana, da bi ga čimprej namenili novi dejavnosti. Idejne zasnove za rešitev gradu Cmurek, ki vsebujejo zamisel o projektu Regionalnega centra Trate, smo zato ponudili predvsem občinama Šentilj in Mureck. Ker je tudi šentiljski župan spoznal, da mora v urejanje teh zadev vključiti širšo regijo, naš trud očitno ni bil zaman."

Po Lukačevih besedah ad hoc sestavljenega mednarodnega odbora za ohranjanje gradu Cmurek, ki se je pod zamisel o projektu tudi podpisal, pa ni več. Zavod Hrastovec - Trate prav tako ne more biti gonilna sila projekta, saj vzdrževanje gradov ni naloga sociale. "V bistvu je to zamisel o ustanovitvi neprofitne organizacije, ki bi podeljevala koncesije za raznovrstne dejavnosti na področjih kulture, turizma, izobraževanja, rekreacije in poslovnih storitev. Deloma bi v gradu lahko tekli projekti za ljudi s posebnimi potrebami, saj je zanje mogoče pridobiti sredstva iz evropskih virov. Tako način bi ustvarjali

nova delovna mesta (še pred štirimi leti je bilo v enoti zavoda na Tratah 90 zaposlenih, op. p.). Ves dohodek pa bi vložili v ohranjanje gradu."

Grad Cmurek je, dodaja Lukač, trenutno v dobrem stanju, saj so ga pred približno desetimi leti temeljito obnovili, nima pa še priključka na javni vodovod (doslej so uporabljali vodo iz lastnega zajetja v Vratji vasi) in čistilne naprave. Za objekt so skrbeli s sredstvi iz cene oskrbnega dne in bili zavaljo tega deležni znanih očitkov, da vlagajo "bolj v zidove kot v ljudi". Za obratovalne stroške so mesečno porabili tri do pet milijonov tolarjev. Letno so pokurili približno sto tisoč litrov kurilnega olja. Poslej bodo v gradu opravljali le nujna vzdrževalna dela in samo občasno ga bodo ogrevali, da ne bo (prehitro) propadal.

"Želimo si, da bi bili skrbniki gradu še največ leto dni, saj bi v tem času zanj morali najti ustrezno rešitev. Ta je lahko v obliki ponujenega ali katerega drugega, evropsko zanimivega projekta. Morebiti bi lahko bila v gradu tudi varovana stanovanja. Če pa bi se zanj resno zanimal kakšen podjetnik, bi mu ga morala država ponuditi v 99-letni najem - četudi samo za tolar; pod pogojem, seveda," je še dejal Josip Lukač, "da se grad Cmurek ohrani kot kulturnozgodovinski spomenik."

Mirč Pestiček